

Valtioneuvoston apulaisoikeuskansleri

Viite: Lausuntopyyntö 11.1.2005, dnro 1149/1/04

LAUSUNTO: VAALIKERÄYKSET

Pyydettyinä selvityksenä oikeusministeriö kunnioittavasti lausuu seuraavaa:

Vaalissa (714/1998) ei ole säännöksiä vaalikeräysten järjestämisestä. Lain 56 § ja 72 §:issä säädetään kuitenkin järjestyksen ylläpitämisestä ennakkoonestyspaikalla ja vaalipäivän äänestyspaikalla. Säännösten mukaan saapuvilla olevien on noudatettava vaalivirkailijoiden järjestyksen ylläpitämiseksi ja äänestyksen häiriöttömän kulun turvaamiseksi antamia määräyksiä.

Vaalilain 195 §:n nojalla vuoden 2004 europarlamenttivaaleja ja kunnallisvaaleja varten antamissaan vaaliohjeissa yleisten ennakkoonestyspaikkojen vaalitoimitsijoille (ohje nro 4) oikeusministeriö on todennut vaalikeräyksistä seuraavaa (s. 40):

"Ne vammais- ja kansanterveysjärjestöt, joille lääninhallitus on myöntänyt rahankeräysluvan, voivat suorittaa rahankeräystoimintaa ennakkoonestyspaikalla edellyttäen, että keräys voidaan järjestää siten, etteivät vaaliviranomaiset joudu missään vaiheessa osallistumaan keräykseen liittyviin tehtäviin ja siten, ettei keräystoiminta millään lailla häiritse äänestyksen toimitamista. Myös ennakkoonestyspaikan omat turvallisuusmääräykset on otettava huomioon.

Keräystä toimittavalle lipasvartijalle ja lippaalle tulisi mandollisuuksien mukaan järjestää ennakkoonestyspaikassa sopiva tila. Tämän tilan tulee olla riittävän etäällä varsinaisesta äänestystilasta, jotta keräys ei häiritse äänestystä eikä äänestäjiä.

Mikäli ennakkoonestyspaikan olosuhteet ovat sellaiset, että keräystoimintaa ei voida järjestää sanottujen ehtojen mukaisesti tai mikäli keräys ei suju sanottujen ehtojen mukaisesti, keräystä ei voida lainkaan toimittaa. Vaalitoimitsijan on kussakin yksittäistapauksessa ratkaistava asia.

Lippaan säilytyksestä vastaa lipasvartija. Mandollisuudesta lippaan yösäilytykseen ennakkoäänestyspaikassa lipasvartijan on tiedusteltava vaalitoimitsijalta. Yösäilytys on mandollista vain, jos vaalitoimitsija antaa siihen luvan."

Vaalilautakunnille annetussa vaaliohjeessa nro 2 on samantyyppinen selostus (s. 9).

Vuoden 2004 vaalien osalta Uudenmaan lääninhallitus myönsi rahankeräys-luvan useille kansanterveys-, vammais- ym. yhdistyksille (päätös 28.5.2003, nro OKU766A, dnro ESLH-2003-04719/Tu-52). Lupaehdoissa mainittiin, et-tä keräysjärjestelyt on hoidettava siten, etteivät vaaliviranomaiset joudu missään vaiheessa osallistumaan rahankeräykseen liittyviin tehtäviin sekä siten, että keräystoiminta ei häiritse vaalitoimintaa.

Vaalikeräykseen osallistuminen on itse kunkin äänestäjän omassa harkinnassa. Mikäli kerääjä jollain tavoin vaatisi äänestäjää osallistumaan keräykseen, hän toimisi keräyslupaehdojen ja vaaliohjeiden vastaisesti ja vaalivirkailijoilla olisi vaalilain 56 ja 72 §:ien mukaan oikeus puuttua tähän.

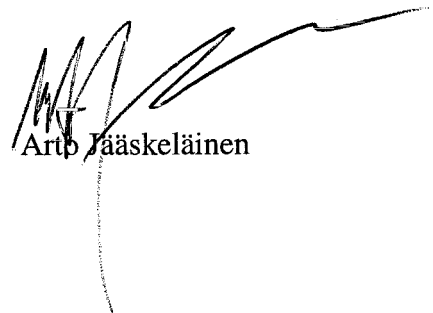
Oikeusministeriölle ei ole juurikaan tullut vaalien aikaisia kysymyksiä tai valituksia vaalikeräysten järjestelyihin liittyen. Tästä voitaneen päätellä, että pääpiirteittäin keräykset sujuvat ilmeisesti lupaehdojen ja em. ohjeiden mukaisesti ja hyvässä yhteistyössä vaalivirkailijoiden ja kerääjien kanssa sekä myös äänestäjien näkökulmasta moitteettomasti.

Asiakirjat palautetaan.

Osastopäällikön sijainen,
Apulaisosastopäällikkö

Simo Ojanen

Vaalijohtaja

Artto Jaaskeläinen